

တၢ်မၤလိၢ်ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢပုၤမၤတၢ်ဖိလၢမဲၤန့ၢ်ထီၣ်တၢ်ကိၢ်ရၣ်အဂီၢ်

Rights for Manitoba Workers - Karen

ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးတၢ်ဘျၢ (Health and Safety Law)

လၢမဲၤန့ၢ်ထီၣ်တၢ်ကိၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ် ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်အုၣ်ကီၤအီၤလၢ တၢ်မၤလိၢ်ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးတၢ်ဘျၢ (Workplace Safety and Health Act) ဒီး ခဲန့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတၢ်ဘျၢ (Canada Labour Code) န့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤတၢ်ဖိအိတက့ၢ်အိၣ်လၢကိၢ်ရၣ်တၢ်ဘျၢအဖိလၢဒီး ဘၣ်တၢ်ဒီးသဒၢအီၤလၢ တၢ်မၤလိၢ်ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးတၢ်ဘျၢ (Workplace Safety and Health Act) န့ၣ်လီၤ.

ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအမၤတၢ်လၢ ကီၢ်ဒီးဘၣ်ကမ့ၢ်တၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤ စ့တၢ်ဒီးဝံစိၣ်တီဆ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ တၢ်ဆဲးကျိးဒီးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးမ့ၢ်ဂ့ၤအိၣ်လၢကိၢ်ပဒိၣ်အတၢ်ဘျၢအဖိလၢန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဒီးသဒၢအီၤလၢ ခဲန့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတၢ်ဘျၢ (Canada Labour Code) န့ၣ်လီၤ.

လံာ်အဝဲအံၤ ဟံၤဖျါထီၣ် ပုၤမၤတၢ်ဖိအခွဲးအယၢ်လၢ အဘၣ်တၢ်ဒီးသဒၢအီၤလၢ မဲၤန့ၢ်ထီၣ်တၢ်ကိၢ်ရၣ်ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးတၢ်ဘျၢ (Manitoba Workplace Safety and Health Act) န့ၣ်လီၤ. ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ဒီးသဒၢအီၤလၢ ခဲန့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတၢ်ဘျၢ (Canada Labour Code) န့ၣ် လီၤကံၤလိာ်သးဘၣ်ဆၣ်တၢ်သိးလိာ်သးခဲလၢာ်ဘၣ်. ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအဘၣ်တၢ်ဒီးသဒၢအီၤလၢ ခဲန့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတၢ်ဘျၢ (Canada Labour Code) န့ၣ်ကဘၣ်ဆဲးကျိးဒီး ခဲန့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိဝဲၤဒၢး (Human Resources Development Canada) မ့တမ့ၢ် အဝဲသ့ၣ်အပုၤမၤတၢ်ဖိကရၢ (Union) လၢကန့ၢ်အိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဃး အဝဲသ့ၣ် အတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢ မဲၤန့ၢ်ထီၣ်တၢ်ကိၢ်ရၣ်အပူၤတဖၣ် နိတၢ်ဘျၢသဲးအိၣ်အသိး အိၣ်ဒီး ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ၃ ခါ လၢအဘၣ်တၢ်အုၣ်ကီၤအီၤန့ၣ်လီၤ.

- တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဘၣ်သ့ၣ်ညါ
- တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကန့ၣ်လီၤမၤသကိး
- တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကသမၢဂ့ၢ်လိာ်

ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအအိၣ်ဒီး ပုၤမၤတၢ်ဖိကရၢ (Union) မ့ၢ်ဂ့ၤ တအိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးသဒၢအီၤလၢ ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးတၢ်ဘျၢသဲးန့ၣ်လီၤ.

ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ၃ ခါ

၁. တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဘၣ်သ့ၣ်ညါ (Right to Know)

ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢ ကဘၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်လၢအလီၤဘၣ်ယိာ် လၢအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤကစၢ်တဖၣ် နိတၢ်သိၣ်တၢ်သီအိၣ်ဝဲအသိး ကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါ မ့တမ့ၢ် သိၣ်လိပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ဘၣ်ဃး တၢ်လၢအလီၤဘၣ်ယိာ် လၢတၢ်မၤအပူၤတဖၣ်ခဲလၢာ် ဒီးကဘၣ်မၤတၢ်ဖိလဲၣ် နိသိးကပူၤဖျးဒီး တၢ်ဘၣ်ယိာ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဒီးသဒၢစ့ၢ်ကိးအီၤလၢ တၢ်မၤလိၢ်တၢ်လၢအလီၤဘၣ်ယိာ်အဂ့ၢ်အကျိၤ (Workplace Hazardous Materials Information System) လၢအဖုၣ် WHMIS န့ၣ်လီၤ. WHMIS အိၣ်ဒီးတၢ်ဘျၢလၢ တၢ်မၤကစၢ်ကဘၣ်,

- ကျးလီၤလံာ် မ့တမ့ၢ် ဟံၤဖျါ တၢ်လၢအလီၤဘၣ်ယိာ်တဖၣ်
- ဟံၤဖျါတၢ်ပီးတၢ်လီၤအဂ့ၢ်အကျိၤ (Material Safety Data Sheet) ယုာ်ဒီးတၢ်လၢအလီၤဘၣ်ယိာ်အဂ့ၢ်အကျိၤ

focus on facts

၃. တစ်ခွဲတစ်ယာ်လၢကသမာဂ့ၢ်လိာ် (Right To Refuse)

ပုၤမၤတၢ်ဖိအိၣ်ဒီး တစ်ခွဲတစ်ယာ်လၢ ကသမာဂ့ၢ်လိာ် တၢ်မၤတမံၤလၢလၢ လၢအဆိကမိၣ်ဝဲလၢ တၢ်မၤအဝဲန့ၣ်လီၤဘၣ်ယိၣ် လၢအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ အသကိးလၢတၢ်မၤပူၤ အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပုၤတဂၤလၢလၢအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ န့ၣ်လီၤ.

ကျဲအိၣ်ဝဲ ၄ ပတီၢ်လၢ တၢ်ကသမာဂ့ၢ်လိာ်တၢ်မၤ လၢအလီၤဘၣ်ယိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်လူၤပိာ်ထွဲတၢ်ဘျုး နီၣ်တၢ်ပာ်လီၤယာ်အိၣ်အသိးန့ၣ် ပုၤမၤတၢ်ဖိတဂၤလၢလၢ တၢ်နီၣ်ဟးထီၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကမၢ်လၢ တၢ်မၤပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ တသ့ဘၣ်.

၁ တပတီၢ်: တီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဒီး တၢ်ဂ့ၢ်လိာ်တၢ်မၤ ဆူပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်မၤ (ကစနမလဍုၤသမ) အိၣ်.

၂ တကတီၢ်: တၢ်မၤကစၢ်မ့တဘျီဘၣ် မ့တမ့ၢ်မၤဂ့ၤထီၣ် တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဘျီယီဘၣ်ဒီး တၢ်မၤကစၢ်ဒီး ပုၤမၤတၢ်ဖိအပုၤပၤလီၤဆ့ၣ်နီၤ ကဘၣ်ယိထံသ့ၣ်ညါ ပုၤမၤတၢ်ဖိ လၢအဂီၢ်လိာ်တၢ်မၤ အတၢ်အိၣ်သးတဘျီယီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကစၢ်မ့တန့ၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်ဘၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မ့ၢ်တမၤဂ့ၤထီၣ် တၢ်မၤတၢ်အိၣ်သးဒ် ပုၤမၤတၢ်ဖိတဂၤန့ၣ် အတၢ်ဘၣ်သးအသိးဘၣ် ဘၣ်ဆၣ် ပုၤမၤတၢ်ဖိအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲတၢ်ယာ်လၢ ကဆဲးသမာဂ့ၢ်လိာ်တၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကစၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲတၢ်ယာ်လၢ ကမၤပုၤမၤတၢ်ဖိမၤ တၢ်မၤလၢအဂၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကစၢ် မၤပုၤမၤတၢ်ဖိအဂၤလၢ ကမၤတၢ်မၤလၢ အဘၣ်တၢ်သမၤအိၣ် တသ့ဘၣ်မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢ

- ပုၤမၤတၢ်ဖိအဝဲန့ၣ် ဘၣ်တၢ်တဲပုးအိၣ်ဘၣ်ယိၣ်ဒီး တၢ်မၤအဝဲန့ၣ်လၢ ပုၤလၢအသမၤတၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤလီၤဆ့ၣ်ချ့ဒီးပူၤဖျဲးခၢ်စး ဒီး
- ပုၤမၤတၢ်ဖိအဝဲန့ၣ် ဘၣ်တၢ်တဲပုးစ့ၢ်ကိးအိၣ်လၢ ဘၣ်ကနုၤအယိလၢ တၢ်မၤအဝဲန့ၣ် ဘၣ်တၢ်သမၤဂ့ၢ်လိာ်အိၣ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ.

၃ တကတီၢ်: တၢ်ယိထံသ့ၣ်ညါဝံၤအလီၢ်ခံ တၢ်မ့ၢ်တဘျီဘၣ်တၢ်မၤလၢ အလီၤဘၣ်ယိၣ်အံၤဘၣ်ဒီး ပုၤမၤတၢ်ဖိ တၢ်မၤကစၢ် မ့တမ့ၢ် ပုၤမၤတၢ်ဖိအပုၤပၤလီၤဆ့ၣ်နီၤ ကဘၣ်ကိးဒုးသ့ၣ်ညါ ပဒိၣ်အပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢ တၢ်မၤလီၤဆ့ၣ်ချ့ဒီးပူၤဖျဲးဝဲကျိၤ (Workplace Safety & Health Division) ဘၣ်ယးတၢ်သမၤဂ့ၢ်လိာ်တၢ်မၤအဂ့ၢ်ဒီး ဘၣ်မနုၤအယိတၢ်သမၤအိၣ်လဲၣ် န့ၣ်လီၤ.

၄ တကတီၢ်: ဆ့ၣ်ချ့ဒီးပူၤဖျဲးပဒိၣ်အပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ ကယိထံသ့ၣ်ညါ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤယုာ်ဒီး ပုၤမၤတၢ်ဖိ တၢ်မၤကစၢ် ဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိအပုၤပၤလီၤဆ့ၣ်နီၤ န့ၣ်လီၤ.

ဆ့ၣ်ချ့ဒီးပူၤဖျဲးပဒိၣ်အပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ မ့ၢ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢ တၢ်မၤအံၤလီၤဘၣ်ယိၣ်ဒီး အဝဲကကွဲးဒုးသ့ၣ်ညါ တၢ်မၤကစၢ်လၢ အကဘၣ်ဘျီဘၣ်မၤဂ့ၤထီၣ် တၢ်မၤလီၤန့ၣ်လီၤ.

ဆ့ၣ်ချ့ဒီးပူၤဖျဲးပဒိၣ်အပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ မ့ၢ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢ တၢ်မၤအံၤ တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် တအိၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်ဒီး ပုၤမၤတၢ်ဖိ ကဘၣ်က့ၤမၤက့ၤ တၢ်မၤအဝဲန့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယုထီၣ်တၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဆၢတဲာ် (Appeals)

ပုၤမၤတၢ်ဖိမ့တမ့ၢ် တၢ်မၤကစၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ် ၁၄ သီ ဖဲအဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဆၢတဲာ်ဝံၤအလီၢ်ခံ လၢကယုထီၣ် တၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဆၢတဲာ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤစၢၤလိၢ်ကျဲ (Resources)

တၢ်မၤစၢၤလိၢ်ကျဲအိၣ်ဝဲအါမးလၢ ဝဲၤနံၤထီၣ်ဘၢကီၢ်ရှၢၣ်အပူၤ န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်န့ၣ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤမ့ၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးမ့ၢ်ဂ့ၢ် နီၤလံာ်လံာ်အကလုာ်ကလုာ်မ့ၢ်ဂ့ၢ် ဘၣ်ယးဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးအဂ့ၢ်အကျိၤ လၢပှၤမၤတၢ်ဖိအဂီၢ်တဖၣ် သ့န့ၣ်လီၤ.

ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးအခၢၣ်စး ဘၣ်ယး တၢ်မၤလိၢ်ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးအဂ့ၢ် တက့ၢ်.

လၢကယုသ့ၣ်ညါအါထီၣ်အဂီၢ်.

MFL Occupational Health Centre
102-275 Broadway
Winnipeg, Manitoba R3C 4M6
Toll Free: 1-888-843-1229
Ph: (204) 949-0811
Fax: (204) 956-0848
Email: mflohc@mflohc.mb.ca
Website: www.mflohc.mb.ca

တၢ်မၤလိၢ်ဆူၣ်ချးဒီးပူၤဖျးဝဲကျိၤ အဝဲၤဒၢးလၢဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်

Winnipeg

200-401 York Avenue
Winnipeg, MB, R3C 0P8
Ph: (204) 945-3446
Toll Free: 1-800-282-8069

Brandon

340 9th St.
Brandon, MB, R7A 6C2
Ph: (204) 726-6744

Beausejour

639 Park Avenue
Box 50
Beausejour, MB, ROE 0C0
Ph: (204) 268-6044

Snow Lake

Box 520
Snow Lake, MB
ROB 1M0
Ph: (204) 358-2392

Stonewall

336 Main St.
Box 1249
Stonewall, MB, R0C 2Z0
Ph: (204) 467-4790

Flin Flon

202-143 Main St.
Flin Flon, MB
R8A 1K2
Ph: (204) 687-1624

Thompson

59 Elizabeth Drive
Thompson, MB, R8N 1X4
Ph: (204) 677-6820

Human Resources Development Canada- Labour Program

2nd Floor, 391 York Avenue
Winnipeg, MB, R3C 0P8
Ph: (204) 983-6375

Translation made possible with funding from
Manitoba Immigration & Multiculturalism and
Citizenship & Immigration Canada